

WAYS TO EXCLUDE THE POPULATION FROM POVERTY BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE

Gulnora Mardiyevna Shadiyeva

Annotation: This article examines the experience of foreign countries in reducing poverty and develops relevant proposals to improve the living standards of the population in Uzbekistan and lift them out of poverty.

Keywords: Poverty, poverty rate, sustainable development, growth rates, poverty reduction concept, development strategy, business development, innovation, income, global problems, crises, social protection.

2020-yilning boshida O'zbekiston tarixida ilk marotaba kambag'allik tushunchasi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ko'tarilib, mazkur yo'nalish ijtimoiy-iqtisodiy siyosatning asosiy kun tartibiga aylandi. Mana uch yildirki kambag'allikka qarshi kurashish mamlakatimizda o'ta dolzarb masalalar sirasiga kirib bo'ldi. Agar inson kambag'al bo'lsa, sog'ligini yo'qotgan paytda shifokorga uchrashish uchun shaharga qatnashiga, doridarmonlarni xarid qilishga, shifokor ko'rigidan o'tishga, laborotoriya tahlillari va boshqa tashxis qo'yish uchun qilingan tahlillar uchun to'lov qilishga imkoniyati bo'lmaydi. Bunday holatlarda qanday ish tutish lozim?! Buning biror chorasi bormi?

Inson kambag'al oilaga mansub bo'lsa, farzandi mutaxassislik bo'yicha ta'lim olish imkoniyatidan mahrum bo'lib qolishi mumkin, chunki, bunday o'qishlarning aksariyat qismi pullik bo'lib, to'lov kontrakt asosida amalga oshiriladi. Ushbu holat uning kelajakdagi daromadlari darajasiga ham salbiy ta'sir etadi. Chunki, malakali mehnat bilan malakasiz mehnatning o'rtasidagi daromad topish turli darajada bo'ladi. Bunday aholi qatlami nafaqat aholining o'ziga, balki jamiyatga ham zarar. Kambag'allikka qarshi kurash masalasi global masala bo'lganligi tufayli BMT Bosh Assambleyasi kambag'allikka qarshi kurash bo'yicha o'n yilliklarni e'lon qilib, tegishli tadbirlarni amalga oshirib kelinmoqda. Birinchi o'n yillik o'z ichiga 1998- 2007-yillarni qamrab olgan bo'lsa, ikkinchi o'n yillik 2008-2017-yillarga to'g'ri keldi. Endi esa uchinchi o'n yillikka mo'ljallangan 2018-2027-yillarni qamrab oladigan Rezolyutsiyasi qabul qilindi. Ushbu Rezolyutsiyada oldingi o'n yillikda erishilgan natijalar darajasini saqlab qolgan holda qashshoqlik bilan kurashishni takomillashtirish hamda uni mustahkamlash yo'lida samarali va muvofiqlashtirilgan vazifalarni amalga oshirishga qaratilgandir. Bunga asosan juda ko'plab mamlakatlar ham qashshoqlikdan butunlay qutilish rejalarini ishlab chiqqan.

Jumladan AQSH, Xitoy, Janubiy Korea, Pokiston, Bangladesh kabi mamlakatlar shu qisqa davrda butunlay kambag'allikdan qutilish rejasini ishlab chiqqan va buni muvaffaqiyat bilan amalga oshirib kelmoqda.

Yetakchi mamlakatlar ham o'zlarining ilk rivojlanish bosqichida mazkur muammoni davlat darajasida kuchlar mobilizatsiyasini ta'minlagan holda, kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali uddalagan. Shu o'rinda ushbu yo'nalishda keskin tarixiy o'zgarishlarni amalga oshirgan davlatlar tajribasini bilan o'rtoqlashsak.

AQSHda o'tgan asrning 60-yillari o'rtalarida dunyoda katta iqtisodiy kuchga ega AQSHda ham qishloqlarda tibbiyot va ta'lim tizimi keskin orqada bo'lgan. Natijada shaharlar va qishloqlar o'rtasidagi farq keskin kuchayib, kambag'allik darajasi 22 foizdan yuqorini tashkil etgan. Qo'shma Shtatlar o'z kuchlari bilan bu muammoni yechishni uddalay olmagach, davlat resurslarini kompleks jalb qilgan holda kambag'allikka qarshi kurashish yagona yo'l sifatida tan olingan. 1964-yilda AQSHning o'ttiz oltinchi Prezidenti L.Jonsonning tashabbusi bilan **"Buyuk jamiyat"** dasturi ishlab chiqilgan. Mazkur dasturda kambag'allikni bartaraf etish, qishloqlarni rivojlantirish, tengsizlikka barham berish va atrof-muhit holatini yaxshilash kabi vazifalar asosiy maqsad sifatida belgilangan. Ta'lim, bandlik va kasbiy tayyorgarlik dasturlarini muvofiqlashtirish uchun Iqtisodiy imkoniyatlar boshqarmasi ta'sis etilgan. Shuningdek, bu boshqarma o'z biznesini yo'lga qo'yishni istaganlarga imtiyozli kreditlar

Shuningdek, bu boshqarma o'z biznesini yo'lga qo'yishni istaganlarga imtiyozli kreditlar taqdim etish orqali qishloq joylarda kambag'allikka qarshi kurashgan. Uning mablag'lari qishloq xo'jaligida mehnat qiluvchi migrant ishchilarni uy-joy bilan ta'minlash va ularni o'qitish uchun yo'naltirilgan. Mazkur dasturning muhim qismi bo'lgan, 1965-yilda qabul qilingan **"Boshlang'ich va o'rta ta'lim to'g'risida"**gi qonunga muvofiq, birinchi marta hukumat zimmasiga o'quvchilarining aksariyat qismi kam ta'minlangan oilalardan bo'lgan maktablarga yordam berish majburiyati yuklangan. Boshlang'ich va o'rta maktablarni moliyalashtirish miqdori oshirilib, malakali kadrlar rivojlanishi past bo'lgan hududlarga yo'naltirilgan..

Natijada 10 yil ichida kambag'allikda yashayotgan amerikaliklar ulushi 20 foizdan 12 foizgacha kamaygan. Shuningdek, 1965-yilda keksalar va kam ta'minlangan oilalar uchun tibbiy sug'urta dasturlari ta'sis etilib, pirovardida barcha keksalar tibbiy yordam olish imkoniga ega bo'lgan va shu orqali ular orasidagi kambag'allik darajasi taxminan 10 foizgacha (bu butun aholi o'rtasidagi kambag'allik darajasidan ancha past) tushgan.

Hozirgi kunda rivojlangan mamlakatga aylangan **Janubiy Koreya**da o'tgan asrning 70-yillarida kambag'allik darajasi o'ta yuqori bo'lgan. Mamlakatning barcha kuchlari sanoatlashtirishga safarbar etilib, qishloqlar qoloqlikka yuz tuta boshlagan. O'sha davrda mamlakat aholisining qariyb 60 foizi qishloqlarda yashagan. 1970-yilda Janubiy Koreya Prezidenti Pak Chon Xi tomonidan **"Yangi qishloq uchun harakat"** dasturi qabul qilingan.

Dasturning birinchi bosqichida davlat tomonidan har bir qishloqqa rivojlanishini o'zi belgilash imkoni berilib, infratuzilma ob'yektlari qurish uchun qurilish materiallari ajratilgan. Qishloq oqsoqollari fikri asosida bir qishloqda maktab, birida yo'l yoki boshqa ob'yektlar qurilishiga e'tibor qaratilgan. 1972-yilda dasturning birinchi natijalari baholanganda, jami qishloqlarning yarmida, ya'ni 16 ming 600 tasida yangi siyosat muvaffaqiyatli amalga oshirilgani aniqlangan. Bu esa o'sha davrda qishloqlarda oqsoqollarga tayanib ish ko'rishga urinish o'zini oqlamagani bilan izohlanadi.. Qishloqlarning yangi rahbarlarini o'qitish uchun **"Qishloqlarda oilalarni mustahkamlash akademiyasi"** tuzilgan, keyinchalik u **"Yangi qishloq rahbarlari akademiyasi"** deb qayta nomlangan. 1972-yili mamlakat Prezidenti huzurida, kotibiyat apparatida **"Yangi qishloq uchun mas'ul"** lavozimi ta'sis etilgan va hokimiyatning barcha darajasida **"Yangi qishloq harakatiga ko'maklashish qo'mitalari"** tuzilgan. Bir qator mas'ul vazirliklarda esa **"Yangi qishloq"** bo'limlari tashkil etilgan. 1974-yilga kelib xususiy korxonalar, jumladan, Chebol moliyaviy-sanoat korporatsiyalari tarkibiga kiradigan korxonalarda **"Yangi qishloq harakatiga ko'maklashish qo'mitalari"** tashkil etila boshlangan. 1970-yillarning ikkinchi yarmida **"Yangi qishloq uchun harakat"** umumdavlat harakatiga aylanib, iqtisodiy o'sishning ijtimoiy omillaridan biri hisoblangan.

2021-yil 25-fevral kuni XXR raisi Si Szinpin: **"Qashshoqlikka qarshi kurashayotgan Xitoy uzil-kesil g'alaba qozondi, so'nggi 8 yilda deyarli 100 million kishi bu botqoqdan chiqarib olindi"** - deya e'lon qildi.

Uning takidlashicha, qishloqlarda yashovchi 98,99 million aholi so'nggi 8 yilda qashshoqlar safidan chiqarilgan, kambag'al tumanlar ro'yhatini 832 uyezd va 128 mingta qishloq tark etgan. Kambag'allikka qarshi kurashish siyosati boshlangan 1970-yillarning oxirlaridan beri qishloqlarda yashovchi 770 million fuqaro kambag'allar safini tark etgan. Buni uchta asosiy omili mavjud: Birinchisi, Xitoy kommunistik partiyasining (XKP) kuchli rahbariyati. Xitoy sotsialistik davlat hisoblanadi. 2012-yildan beri hukumat butun mamlakat bo'ylab, 255 000 ta mehnat brigadalarini va 3 mlndan ortiq qishloq xo'jaligi mutaxassislarini tanlab olib, kambag'al hududlarda ishlash uchun **"qashshoqlikka qarshi kurash maydoni"**ga jo'natdi. Ular eng baland tog'larga chiqishdi, eng xavfli yo'llarni bosib o'tishdi, eng chekka qishloqlarga tashrif buyurishdi, eng kambag'al uylarda yashashdi va odamlarni qashshoqlikni yo'q qilish uchun harakatga undadilar. Ularga **"Men Kommunistik partiya a'zosi sifatida qashshoqlikka kurashishim kerak"** - deya o'rgatishdi.

Ikkinchisi, xalq uchun yo'naltirilgan yondoshuvni targ'ib qilish. Partiyaning shiori **"Mamlakatni boshqarishning yo'li xalqni boy qilishdan boshlanadi"** bo'lib, u hamisha xalq tarafida bo'lib, xalqqa sidqidildan xizmat qilishni, xalq farovonligini samaradorlikning muhim ko'rsatkichi sifatida qabul qilib, kambag'allarning asosiy ehtiyojlarini qondirishga e'tibor qaratadi. So'nggi sakkiz yil ichida hukumat bu yo'nalishga 1,6 trillion yuan investitsiya kiritdi..

<https://conferencea.org>October 15th 2022

Qashshoqlikka qarshi kurashish maqsadida mikromoliyalash uchun 710 mlrd. yuan va qayta moliyalash uchun 668,8 mlrd. yuandan ortiq mablag'lar ajratildi.

Qashshoqlik insoniyat jamiyatining surunkali kasalligi bo'lib, global taraqqiyot va boshqaruvga to'sqinlik qiladi. Xitoy islohot va ochiqlik siyosatini boshlaganidan beri 770 million kambag'al odam qashshoqlikdan qutulgan, bu esa hozirgi davrda dunyoning badavlat aholisining 70% dan ortig'ini tashkil etadi. Xitoy bu natijaga BMTning 2030-yilga qadar qashshoqlikni qisqartirish va barqaror rivojlanish dasturida ko'rsatilgan muddatdan 10 yil oldin erishdi.

Yuqorida amalda ijobiy natijalarga erishgan rivojlangan mamlakatlar tajribasidan kelib chiqib so'nggi yillarda mamlakatimizda muhtaram Prezidentimiz tashabbusi bilan kambag'allikni bartaraf etish yuzasidan qator Farmon va qarorlarni qabul qilindi.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 26-martdagi "Iqtisodiyotni kambag'allikni qisqartirishga oid Davlat siyosatini tubdan yangilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5975-sonli farmoni va ushbu farmon ijrosini ta'minlash maqsadida 2020-yil 26-martda O'zbekiston Respublikasi Respublikasi "Iqtisodiy taraqqiyot va mkambag'allikni qisqartirish vazirligi hamda uning tizim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarorlari qabul qilindi. Ushbu hujjatlarda tadbirkorlik muhitini yaxshilash, o'zini o'zi ish bilan band qilish orqali mamlakatda kambag'allikni qisqartirishga erishish bo'yicha vazifalar belgilandi.

Adabiyotlar

- 1.Shodieva G. M., Pardaeva O. M. Problems of family entrepreneurship developing and increasing employment and income of the population and reducing poverty //Gwalior Management Academy. – T. 23. – C. 210.
 - 2.Bhadouria P. S. GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY //WAY. – T. 87.
 - 3.Shadieva G. M., Kuvandikov S. O. " Mahallabay" approach to assessing the role of family entrepreneurship in regional development //Экономика: анализы и прогнозы. – 2021. – №. 3. – С. 122-126.
- MLA
- 4.Shadiyeva G. Opportunities to Develop Small Business and Family Entrepreneurship in Rural Areas //Academic Journal of Digital Economics and Stability. – 2021. – T. 7. – C. 101-106.
 - 5.Shodieva G. M. Problems of organizational and economic factors and service development in the improvement of family welfare (Doctoral dissertation, Dissertation for the degree of Doctor of Economics. Samarkand). – 2008
 - 6.Mardievna S. G., Boltaevna S. F. The role of public-private partnerships in attracting investment projects in the transport sector //Journal of Contemporary Issues in Business and Government Vol. – 2021. – T. 27. – №. 6